

SVEA HOVRÄTT
Miljööverdomstolen
Rotel 1301

DOM
2008-10-03
Stockholm

Sid 1 (6)

Mål nr

M 4549-07

NATURVÅRDSVERKET	
Inl. nr	2008-10-06
Sak.nr	Exp.nr.
Handl. enhet	

ÖVERKLAGAT AVGÖRANDE

Östersunds tingsrätts, miljödomstolen, dom 2007-05-16 i mål nr M 2244-06,
se bilaga

KLAGANDE

Sune Overud, Konstnärsgården, Lingonvägen 1, 831 62 Östersund

MOTPARTER

1. Östersunds kommun, finansutskottet, 831 82 Östersund
 2. Östersunds kommun, miljö- och samhällsnämnden, 831 82 Östersund
- Ombud för 1 och 2: Kommunjuristen Staffan Hillström, adress som 1 och 2

SAKEN

Begäran om åtgärd mot trafikbuller vid Konstnärsgården Odensala; Östersund Stallet 7

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSLUT

Miljööverdomstolen avslår överklagandet.

Postadress	Besöksadress	Telefon	Telefax	Expeditionstid
Box 2290 103 17 Stockholm	Birger Jarls Torg 2	08-561 670 00 E-post: svea.hovratt@dom.se www.svea.se	08-561 675 59	måndag – fredag 09:00-15:00

YRKANDEN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Sune Overud har vidhållit sitt i miljödomstolen framställda yrkande.

Östersunds kommun, vars finansutskott är tillsynsmyndighet, medan miljö- och samhällsnämnden är väghållare, har bestritt ändringsyrkandet.

UTVECKLANDE AV TALAN I MILJÖÖVERDOMSTOLEN

Sune Overud

Fastigheten Stallet 7, numera oftast kallad Konstnärsgården, ligger invid en vältrafikerad korsning med dubbla körfiler i båda riktningarna. Avståndet mellan boningshusets fasad och körbanan är endast 18 m och avståndet mellan fasaden och den asfalterade gångbanan är endast 13 m. Den aktuella vägsträckan är en påfartssträcka till Opevägen, som löper precis utanför Konstnärsgården. Den tillåtna hastigheten är 50 km/tim, men accelerationsfilen i kombination med tidigare tillåtna 70 km/tim stimulerar till högre hastigheter. Det förekommer ett stort antal fortkörningar varje dygn, och på kvällar och nätter görs ett flertal "vansinneskörningar" med mycket plötsliga och störande ljudnivåer som följd. Under sommarhalvåret tillkommer dessutom extrema ljudnivåer från motorcyklar, som gör det svårt att bruka uteplats och lusthus.

Idag finns fem permanentbostäder på fastigheten som är bebodda. Här finns olika åldersgrupper, allt från små barn till äldre personer. Här bedrivs också föreningsverksamhet samt kulturell och konstnärlig verksamhet. Under de senare åren har bland annat bedrivits linodling och linhantering, vilket intresserat flera skolor som varit på studiebesök. Det har också hållits flera musikkvällar med jazz och folkmusik på hölogen med musiker och publik från när och fjärran. Dessutom planeras ytterligare verksamhet i form av café och gårdsbutik, för vilken miljön inne på gården är central.

Konstnärsgården har av både kommunen och läns museet klassats som kulturhistoriskt värdefull bebyggelse. Konstnärsgården, som uppfördes vid sekelskiftet och kallades Petterssonska gården, är en av de få kvarvarande gårdsbildningarna i Odensala från tiden före stadsbebyggelsen. Gårdens ägor sträckte sig då ända ner till sjön och omfattade även den stora vindsnuran, som idag står nedanför Opevägen. Läns museet betonar också gårdens känsliga miljö och att det därmed ställs särskilda krav på vissa utföranden. För gården finns bygglov för en tillbyggnad av den konstnärliga verksamheten på gården, samt för en trädgård med damm. Detta arbete har delvis påbörjats, men kan inte fullföljas förrän en dämpning av trafikbullret har gjorts. Gården har under flera år kostsamt och varsamt renoverats enligt de krav som kommunen ställde vid försäljningen av fastigheten 1993.

Beräkningar av trafikbullernivån visar att dygnsmedelvärdet vid uteplats och veranda vid Konstnärsgården ligger på 70 dB(A). Det överskrider de värden som regeringen i proposition 1996/97:53 angett för befintlig bostadsbebyggelse, 65 dB(A). Där anges att kommunerna ska verka i riktning mot dessa riktvärden som långsiktiga mål. Den

aktuella regeringspropositionen tillkom för mer än tio år sedan. Det är en lång tid ur miljösynpunkt. Därför borde det vara ett rimligt krav att kommunerna åläggs att följa dessa riktvärden och vidta bullerreducerande åtgärder för befintlig miljö.

Ingen del av tomten som ligger mot vägen kan nyttjas. Från glasverandan leder dörrar ut mot vad som avsetts vara uteplats. Den ligger endast 15 m från körbanan och är en mycket utsatt plats. För att Konstnärsgården ska kunna vara en bra boendemiljö för barn och vuxna samt kunna fortsätta och utveckla den verksamhet som idag bedrivs på gården måste bullerskydd uppföras mot Opevägen.

Östersunds kommun, finansutskottet

Finansutskottet har åberopat grunder och omständigheter i enlighet med vad som anförts i miljödomstolen och har i Miljööverdomstolen dessutom anført följande.

Konstnärsgården utgör befintlig bebyggelse. De beräkningar av trafikbullernivån som Sune Overud åberopar avser en gammal manuell beräkning gjord år 2004. Korrekt värde enligt vedertagna beräkningsmodeller är högst 63 dB(A) ekvivalent nivå, frifältsvärde vid ytterfasad mot den aktuella vägen. Mätpunkten är belägen vid en grannfastighet på den aktuella platsen. Trafikmängden är idag den som redovisats tidigare i utredningen. Det framtagna värdet ligger under den rekommendation om önskvärt värde 65 dB(A) ekvivalent nivå som anges i infrastrukturpropositionens riktlinjer.

Beräkningen bör inte ensam läggas till grund för en prövning av rimliga skyddsåtgärder i det aktuella fallet. Fotografier (bilagorna 5 och 6 i tillsynsmyndighetens yttrande 2006-12-18 till miljödomstolen) ger en god bild av hur det ser ut på den aktuella fastigheten. Beräkningar har gjorts av Trivector AB av bullernivåer vid tre angivna punkter (bilagorna 1-5). Det är att märka att den naturliga utemiljön inte är den punkt (2 respektive 3 på bilaga 5) på vilken det av tillsynsmyndigheten angivna högsta mätvärdet erhållits. Denna plats måste enligt fotografi i stället vara att betrakta som en inglasad veranda. En naturlig utemiljö kan objektivt sett i stället vara den innergårdsmiljö som framgår av ett av fotografierna. På denna punkt har erhållits mätvärdet 36 dB(A) ekvivalentnivå utan annan bullerdämpande skärm än den befintliga huvudbyggnaden. Möjligen kan det lusthus som finns på fastigheten vara en sådan naturlig utemiljö. Också beträffande denna punkt har en beräkning gjorts. Denna utvisar en bullernivå om 57 dB(A) ekvivalentnivå utan bullerskydd. Enligt tillsynsmyndighetens bör gårdsmiljön vid den aktuella fastigheten och inte platsen för den inglasade verandan läggas till grund för prövning i målet.

Eftersom den naturliga utemiljön finns på en plats där låga värden erhålls vid beräkningar föreligger ingen olägenhet för människors hälsa. Ljudet är inte av den arten att det utarmar värdefull kulturmiljö. Det saknas enligt tillsynsmyndigheten behov av att utreda kostnader för bullerdämpande åtgärder eller att väga dessa kostnader mot miljömässig vinst.

Möjliga bullerdämpande åtgärder är bullerdämpande jordvall, bullerplank eller flyttning av vägen. En bullerdämpande jordvall på platsen skulle kosta 2.500 - 3.000

kronor per meter på en sträcka av 70 - 80 löpmeter, det vill säga cirka 206.000 kronor. Priset kan variera beroende på utformningen och om jordvallen skall besås med enklare växtlighet eller med dekorativ men dyrare växtlighet. Nackdelen med en jordvall är att den enligt sakkunniga tar ett utrymme av den befintliga fastigheten i anspråk på ett sätt som i praktiken utesluter alternativet. Kommunen har år 2007 anlagt ett bullerplank vid en gata med speciellt tung trafik till Odenskogs industriområde, vilken passerar en tidigare uppförd villabebyggelse. Detta bullerplank kostade 4.500 kronor per meter att anlägga. Kostnaden för ett bullerplank med samma längd som en tänkt jordvall, skulle därmed bli cirka 337.000 kronor. Det sista alternativet, att flytta vägen, är över huvud taget inte realistiskt att genomföra då det enligt sakkunnig skulle bli fråga om en mångmiljonkostnad.

Östersunds kommun, miljö- och samhällsnämnden

Bullernivån från biltrafik vid fastigheten har beräknats till 57 dB(A) ekvivalent nivå. Beräkningen är utförd enligt Statens Naturvårdsverks anvisning, och torde bäst beskriva fastighetens bullerbelastning. Beräkningen utgår från att Opevägen trafikeras med 15.000 fordon per dygn i vardera körriktningen. Beräkningen har gjorts som s k frifältsvärde i nivå med det på fastigheten belägna lusthuset, dvs 30 meter från mitten på den norra körbanan. Beräkningspunkten valdes utifrån att lusthuset ansågs utgöra närmaste uteplats på fastigheten i förhållande till gatan. Fastigheten i övrigt har en utemiljö med uteplatser belägna på innergård väl skyddade ur trafikbullersynpunkt, varför det ej ansågs skäligt att hävda uteplats närmare vägbanan.

Ett uppförande av bullerskydd - eller alternativt flytt av vägbanan - för att sänka bullernivån under 57 dB(A) är en kostnadskrävande åtgärd, som ej kan anses motiverad.

Miljö- och samhällsnämnden förvaltar ca 30 mil gata i stadsmiljö. Ett avsteg från etablerad norm om 65-70 dB(A) för buller från biltrafik i befintlig miljö har därför stor betydelse ur likställighetssynpunkt, eftersom detta skulle kunna medföra krav om bullersanerande åtgärder på många platser. I ett större perspektiv gäller detta självklart hela den bebyggda miljön i Sverige.

Miljö- och samhällsnämnden vill dessutom som upplysning nämna att beräknad inomhusnivå visar att fastigheten inomhus ej utsätts för bullernivåer överskridande 35 dB(A).

YTTRANDEN

Naturvårdsverket

Naturvårdsverkets anser att störningsupplevelsen ska vara den bestämmande komponenten för vidtagande av bullerskyddsåtgärder. Buller påverkar människor på olika sätt och har stor betydelse för vår hälsa och för möjligheten till en god livskvalitet. Buller från vägtrafik har olika karaktär och variation. Hur många fordon och vilka typer av fordon som passerar en plats samt hur fordonen förs fram och i vilken hastighet påverkar vägtrafikbullret och störningsupplevelsen. Även oron hos människor att bullret kan vara skadligt spelar roll för störningsupplevelsen. Det bör

även observeras att vissa människor är mer känsliga för bullerstörningar än andra. Personer med hög stressfaktor, ångestnivå, mag-tarmsjukdomar, hjärt-kärlsjukdomar, hörselskador och även skiftesarbetande hör till gruppen extra känsliga. Buller upplevs subjektivt och det innebär att det är svårt att få en objektiv bedömning av störningsupplevelsen.

Utgångspunkten vid bedömningen av åtgärdsbehovet och vilka försiktighetsmått som skall vidtas i det aktuella fallet bör vara att, när störningarna har viss varaktighet eller uppkommer med viss regelbundenhet, åtgärderna ska syfta till att begränsa bullret till sådana nivåer så att dessa inte är högre än vad som motsvarar en god miljö, och så långt det är tekniskt möjligt och ekonomiskt rimligt. Naturvårdsverket anser att infrastrukturpropositionen (prop. 1996/97:53) och dess åtgärdsprogram i olika etapper kan vara en del av bedömningsunderlaget vid tillämpningen av de allmänna hänsynsreglerna för att förebygga eller begränsa olägenheter för människors hälsa.

För att bedöma störningens grad och omfattning är det viktigt att i varje enskilt fall veta hur höga bullernivåer, ekvivalenta och maximala ljudnivåer, och under vilken tid på dygnet de höga bullernivåerna förekommer. Naturvårdsverkets uppfattning är att vid en bedömning av risken för bullerstörning och olägenhet för människors hälsa ska hänsyn tas till alla ovannämnda faktorer samt att både ekvivalenta och maximala ljudnivåer ska beaktas samlade.

Med hänsyn till att störningsupplevelsen ska vara den bestämmande komponenten för vidtagande av bullerskyddsåtgärder kan riktvärdena för åtgärdsprogrammet enligt infrastrukturpropositionen tillämpas oavsett vem som är väghållare. Verksamhetsutövare, i detta fall Östersunds kommun som väghållare, bör alltid sträva efter att uppnå sådana ekvivalenta och maximala ljudnivåer såväl inomhus som utomhus som inte orsakar störningar. De bör verka för att på kort och lång sikt komma till rätta med hälsoeffekter orsakade av trafikbuller, både för tillkommande och befintliga bostäder.

I handlingarna i ifrågavarande ärende anges olika bullernivåer vid olika mätningar/beräkningar av vägtrafikbullret. Mättnings- och beräkningsunderlagen finns dock inte med i handlingarna. Av handlingarna framgår dock att vägtrafikbullret är störande för klaganden och upplevs som en olägenhet. Mot bakgrund av det och de övriga resonemang som förs i detta yttrande anser Naturvårdsverket att det är en olägenhet. Naturvårdsverket kan däremot, på grund av att underlagen för i målet angivna mätningar och beräkningar inte finns med i handlingarna, inte ha någon uppfattning i fråga om störningarna är ringa eller ej. Om en person är bosatt i en tätort eller ej bör enligt Naturvårdsverkets uppfattning inte ha någon betydelse för bedömningen huruvida en störning är ringa eller ej.

MILJÖÖVERDOMSTOLENS DOMSKÄL

Det är i aktuellt mål fråga om bullerolägenheter från vägtrafik på en fastighet som ligger i en tätortsmiljö och enligt uppgift används dels för bostäder, dels för föreningsverksamhet.

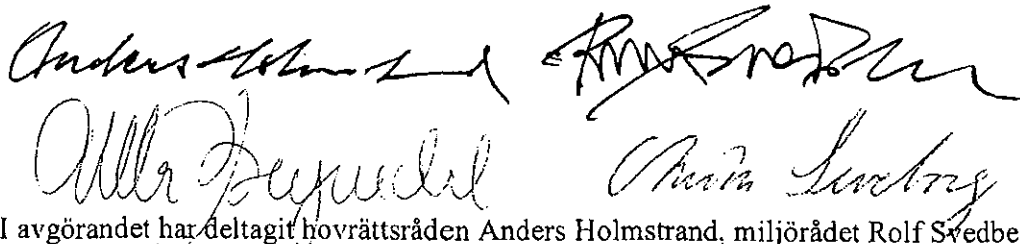
Enligt Miljööverdomstolens praxis gäller att vid bedömningen av om en olägenhet av buller från vägtrafik ska anses vara sådan att det finns skäl att vidta åtgärder kan vad som sägs i den s.k. infrastrukturpropositionen 1996/97:53 utgöra en utgångspunkt, nämligen att för bostäder bör bullernivån inomhus inte överstiga 30 dB(A) ekvivalent värde och utomhus inte överstiga 55 dB(A) ekvivalent värde. När det gäller befintliga bostäder som utsätts för vägtrafikbuller anges dock att i en första etapp bör ett åtgärdsprogram genomföras som syftar till att klara angivna nivåer för buller i vart fall inomhus för fastigheter med en ekvivalentnivå utomhus om 65 dB(A) eller mer. I Miljööverdomstolens praxis har det med denna utgångspunkt normalt inte ansetts rimligt att kräva åtgärder om bullernivån utomhus inte överstiger 65 dB(A) (Jfr Miljööverdomstolens domar den 26 april 2007 i MÖD 2007:16 och i mål nr M 2780-06). Anledningen till detta ställningstagande är åtgärdsbehovets omfattning och behovet av planering och prioritering för att genomföra åtgärderna.

Av den i målet ingivna utredningen framgår att mätningar och beräkningar av bullernivåer har gjorts vid tre punkter utomhus på fastigheten. Dessa mätningar har resulterat i beräknade värden på 36, 57 respektive 63 dB(A) ekvivalent nivå. Nivån 63 dB(A) gäller vid den byggnadsfasad som ligger närmast Opevägen.

Det har i Miljööverdomstolen inte framkommit skäl att ifrågasätta den utredning om bullernivåerna som redovisats. Som Naturvårdsverket anfört kan det antas att bullernivåerna utomhus på delar av den aktuella fastigheten i och för sig är sådana att det kan anses föreligga en olägenhet. Bullernivåerna utomhus på fastigheten understiger dock den nivå som Miljööverdomstolen ansett normalt ska överskridas för att åtgärder mot trafikbuller vid befintliga bostäder ska kunna krävas. Finansutskottet har i miljööverdomstolen uppgivit att kommunen antagit ett trafikbullersaneringsprogram för perioden 2007-2010 som innebär att åtgärder ska vidtas i befintlig miljö när nivåerna överstiger 65 dB(A). Målet att åtgärda alla befintliga bostadsmiljöer med bullernivåer över 65 dB(A) har alltså ännu inte nåtts. Det har i målet inte framkommit några särskilda omständigheter som utgör skäl att i detta läge frångå kommunens prioritering och vidta bullersanerande åtgärder på den i målet aktuella fastigheten. Att beakta är också att åtgärderna i detta fall skulle syfta till att begränsa bullerolägenheterna utomhus, vilket inte kan anses lika angeläget som att dämpa höga inomhusnivåer, samt att det finns stora delar av fastigheten som har en godtagbar bullernivå även utomhus.

Vid denna bedömning finns det inte anledning att inhämta ytterligare utredning om åtgärder avseende trafikbullret på den aktuella platsen eller att förordna om åtgärder. Överklagandet ska därför avslås.

Miljööverdomstolens dom får enligt 23 kap. 8 § miljöbalken inte överklagas.

I avgörandet har deltagit hovrättsråden Anders Holmstrand, miljörådet Rolf Svedberg, Ulla Bergendal, referent, samt hovrättsassessorn Anita Seveborg.